

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ

ΜΑΤΘΑΙΟΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑ ΤΑ ΦΩΤΑ.

ΚΑΙ προσόρτια και μεθέορτα ἐδιώρισεν ἡ ἐκκλησία τοῦ θεοῦ εἰς πᾶσαν μεγάλην ἑορτήν, ἵνα πρὸ τῆς ἑορτῆς ἐτοιμαζώμεθα διὰ τῆς μετανοίας καὶ τῶν καλῶν ἔργων, καὶ μετὰ τὴν ἑορτὴν τὰς δοξολογίας καὶ εὐχαριστίας προσφέρωμεν εἰς τὸν θεόν, τὸν καταξιώσαντα ἡμᾶς ἑορτάσαι θεοπρεπῶς. Διὰ τοῦτο οὖν οἱ παλαιοὶ ἐκεῖνοι καὶ σεβάσμιοι ἄνδρες, οἱ τὰς περικοπὰς διατάξαντες τῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀναγινωσκομένων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εὐαγγελίων, ἀφίερωσαν τὴν προσοχὴν αὐτῶν, ἵνα οὐ μόνον

τὰ εἰς τὴν ἑορτήν, ἀλλὰ καὶ τὰ εἰς τὴν προσόρτιον καὶ τὰ εἰς τὴν μεθέορτον ἡμέραν ἀναγινωσκόμενα εὐαγγελικὰ λόγια ἔχωσι σχέσιν καὶ ἀναφορὰν εἰς τῆς ἑορτῆς τὴν ὑπόθεσιν. Βλέπε τοῦτο εἰς τὸ ἀναγνωσθὲν εὐαγγέλιον ἐν τῇ πρὸ τῶν Φώτων καὶ ἐν τῇ μετὰ τὰ Φῶτα κυριακῇ, ἣτις ἐστὶν ἡ σήμερον ἡμέρα. Εἰς τὴν πρὸ τῶν Φώτων κυριακὴν ἀνεγνώσθησαν τὰ εὐαγγελικὰ λόγια τὰ διαλαμβάνοντα περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας τοῦ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· τὴν σήμερον δὲ ἀνεγνώσθη ἡ

περικοπή ἢ ἱστοροῦσα, ὅτι ὁ μὲν Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς παρεδόθη εἰς θάνατον, ὁ δὲ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνεχώρησε μὲν ἐκ τῆς Ἰουδαίας, ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκήρυττε τῆς μετανοίας τὸ βάπτισμα. Καὶ τὰ μὲν λόγια τῆς ἱστορίας ταύτης εἰσὶν ὀλίγα, τὰ δὲ ἐν αὐτοῖς νοήματα πολλά· ἡ ἱστορία ἐστὶ σύντομος, ἀλλ' ἡ ἐξ αὐτῆς ὠφέλεια μεγάλη· καθότι περιέχει διδασκαλίαν, ἣτις μετακομίζει τὸν μετ' εὐλαβείας αὐτὴν ἀκούοντα ἀπὸ τὰ κατώτατα τῆς γῆς μέρη εἰς τοῦ οὐρανοῦ τὸ μακάριον ὕψος.

Ματ. 4,
12.

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

Ὁ πρόδρομος Ἰωάννης ἤλεγχε τὸν Ἡρώδη τὸν τετράρχην· καθότι αὐτός, ζῶντος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Φιλίππου, ἐφθίρετο μετὰ τῆς Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ ἄλλας δὲ πολλὰς πικρανομίας ἐποίησεν. « Οὐκ ἔξεστί σοι, ἔλεγε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰωάννης, ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου ». Θυμωθεὶς οὖν ὁ Ἡρώδης, πρὸς ταῖς ἄλλαις ἀνομίαις αὐτοῦ προσέθηκε καὶ ταύτην, ἣ γον κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην εἰς τὴν φυλακὴν. « Ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης, λέγει ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ἔλεγχομενος ὑπ' αὐτοῦ, ἤγουν τοῦ Ἰωάννου, » περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, προσέθηκε καὶ τοῦτο » ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην » ἐν τῇ φυλακῇ ». Μετὰ ταῦτα, ὅτε ἐώρταζε τὰ γενέσια αὐτοῦ, ἀπεκεφάλισεν αὐτόν. Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ θεάνθρωπος

Μαρκ. 6,
18.

Λουκ. 3,
19, 20.

Ματ. 14,
10.

Ἰησοῦς, ὅτι ὁ Ἡρώδης παρέδωκε τὸν Ἰωάννην εἰς τὴν φυλακὴν, τότε ἀνεχώρησεν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ὅπου τότε καὶ Ἰουδαῖοι κατώκουν καὶ ἔθνηκοί. Σημειῶσαι δὲ ἐνταῦθα δύο τινά, πρῶτον μὲν, ὅτι μιμητὴς τοῦ Ἡρώδου γίνεται ἐκεῖνος, ὅστις μισεῖ καὶ κατατρέχει ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον, ὅστις, ζήλω θεῖῳ κινούμενος, χωρὶς τινος κολακείας νοθετῶν αὐτόν, ἐλέγχει τὰς παρανομίας αὐτοῦ, σκοπὸν ἔχων καὶ ἐπιθυμῶν τὴν τούτου διόρθωσιν· δεύτερον δέ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς φεύγει ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας οὐχὶ φοβούμενος τὸν κίνδυνον καὶ τὴν καταδρομὴν· διότι τίνα ἐφοβεῖτο ἐκεῖνος, ὃν φρίττει καὶ τρέμει τὰ ἐπουράνια, καὶ τὰ ἐπίγεια, καὶ τὰ καταχθόνια; φεύγει αὐτός, θεὸς ὢν παντοδύναμος, οὐχὶ ἐπειδὴ ἐφοβήθη μήπως οἱ φηνοῦντες αὐτόν Ἰουδαῖοι παραδώσωσιν αὐτόν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἡρώδου, ὁ δὲ Ἡρώδης κατακλείσῃ αὐτόν εἰς τὴν φυλακὴν, καθὼς καὶ τὸν Ἰωάννην· διότι, ὅταν αὐτὸς ἠθέλησε, τότε, αὐτεξουσίως παραδοθεὶς εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἔπαθε, καὶ ἐσταυρώθη, καὶ ἀπέθανεν· ἀλλὰ φεύγει, ἵνα καὶ διὰ τῶν ἔργων δείξῃ ἐκεῖνο, ὅπερ διὰ λόγου ἐδίδαξεν. « Ὅταν δὲ διώκωσιν Ματ. 10,
23. » ὑμᾶς, εἶπεν, ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε » εἰς τὴν ἄλλην »· φεύγει, ἵνα μάθωμεν, ὅτι πρέπον ἐστὶν ἵνα δίδωμεν τόπον τῇ ὀργῇ, φεύγοντες ἐκεῖθεν, ὅπου ἐστὶ κίνδυνος ψυχῆς ἢ ζωῆς.

Καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρέτ, αὐτ. 4,
13. ἐλθὼν κατώκησεν εἰς Καπερναοὺμ

τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὄρισις Ζαβουλῶν καὶ Νεφθαλείμ.

Λουκ. 4,
16.

Εἰς τὴν Ναζαρέτ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνετράφη, καὶ ἐκεῖ πολὺν καιρὸν ἐζήσεν· ἐκ τούτου πολλοὶ ἐνόμιζον, ὅτι ἡ Ναζαρέτ ἐστὶν ἡ πατρίς αὐτοῦ, καὶ ἐκάλουν αὐτὸν

Ἰωάν. 1,
47.

Ναζωραῖον· « Ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι » ἀγαθὸν εἶναι; » ἔλεγεν ὁ Ναθαναήλ· καὶ ὁ ἄγγελος δέ, ὁ φανείς ταῖς μυροφόροις, Ναζαρηνὸν αὐτὸν ὠνόμασε κατὰ τὴν τῶν

Μάρκ. 16,
6.

πολλῶν ὑπόληψιν· « Ἰησοῦν, εἶπε, ζητεῖτε » τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε ». Κατέλιπεν ὁμοῦς τὴν Ναζαρέτ ὁ Ἰησοῦς, ὅταν ἤκουσεν, ὅτι ὁ Ἰωάννης παρεδόθη εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἔλθων κατώκησεν εἰς τὴν Καπερναοῦμ, ἣτις ἦν πόλις τῆς Γαλιλαίας παραθαλάσσιος, κειμένη εἰς τὰ σύνορα τῆς γῆς τῶν φυλῶν Ζαβουλῶν καὶ Νεφθαλείμ. Περιέγραψε δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς μετὰ ἀκριβείας τὴν ἐπαρχίαν, καὶ τὴν τοποθεσίαν, καὶ τὰ ὄρια τῆς Καπερναοῦμ, ἵνα ἀποδείξῃ πεπληρωμένα τὰ περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως προφητικὰ λόγια τοῦ προφήτου Ἡσαΐου. Ἄλλ' ἐὰν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔφυγεν ἀπὸ τῆς Ναζαρέτ, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Καπερναοῦμ, ἵνα δείξῃ ἡμῖν τὸ παράδειγμα τῆς φυγῆς τῶν κινδύνων, ὡς εἶπομεν, πῶς συμβιβάζονται τὰ ἐξῆς λόγια τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὅστις λέγει, ὅτι ὁ Χριστὸς ἔφυγεν, ἵνα πληρωθῇ τοῦ Ἡσαΐου ἡ προφητεία;

Ματ. 4,
14.

Ἴνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· Γῆ Ζαβουλῶν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁ-

δὸν θαλάσσης πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν. Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρα καὶ σκιά θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

16.

Τοῦτο τὸ ἵνα ἐνταῦθα, καθὼς καὶ εἰς ἄλλους τόπους τῆς θείας γραφῆς, οὐ σημαίνει τὸν σκοπὸν καὶ τὸ τέλος, ἀλλὰ τὴν ἐκβασιν καὶ ἐκπλήρωσιν τοῦ πράγματος· ἐστὶ δὲ τὸ νόημα τοιοῦτον. Κατοικήσας ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Καπερναοῦμ, ἐπλήρωσε τὴν προφητείαν τοῦ Ἡσαΐου, ὅστις προφητικῶς εἶπεν, ὅτι ἡ γῆ Ζαβουλῶν καὶ ἡ γῆ Νεφθαλείμ, ἡ κειμένη κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς θαλάσσης, τουτέστιν ἡ γῆ τούτων τῶν δύο φυλῶν ἢ παραθαλάσσιος, ἢ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ἣτις ἐστὶν ἡ Γαλιλαία, ἐν ἣ καὶ ἐθνικοὶ κατώκουν, ὄψεται τὸ φῶς. Βλέπε δὲ πῶς διαστέλλει τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν γῆν κατώκουν τὴν Γαλιλαίαν· « Γῆ Ζαβουλῶν, λέγει, καὶ γῆ Νεφθαλείμ », ἤγουν οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ζαβουλῶν καὶ Νεφθαλείμ· « Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν », τουτέστιν ἡ Γαλιλαία, ἐν ἣ κατοικοῦσιν οἱ ἐθνικοὶ· ἐπειτα περὶ μὲν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ λέγει, ὅτι ἐκάθητο ἐν τῷ σκότει, καθότι οὐκ ἐγνώριζε τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ οἱ προφήται τοῦτον προκατήγγειλαν καὶ προεκήρυξαν· ὅτε δὲ αὐτὸς ἦλθεν εἰς τὴν γῆν Ζαβουλῶν καὶ Νεφθαλείμ, καὶ ἐκάλισεν αὐτούς, τότε αὐτοί, προδιατεθειμένοι ὄντες ὑπὸ τῆς διδασκαλίας τῶν προφητῶν, εἶδον καὶ ἐγνώρισαν, ὅτι αὐτὸς ἐστὶ τὸ μέγα φῶς, τὸ προάναρχον καὶ δημιουργικὸν φῶς, τὸ φω-

τιζον πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, ὁ θεὸς δηλαδή ὁ ἀληθινός· τότε τῶν ἀποστόλων οἱ πρόκριτοι, ὁ Πέτρος, ὁ Ἀνδρέας, ὁ Ἰάκωβος, ὁ Ἰωάννης, εἰς τὴν Γαλιλαίαν εὐρισκόμενοι, καὶ εἰς τὴν ἐκεῖ θάλασσαν ἀλιεύοντες, ἐπίσευσαν εἰς αὐτόν· « Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε » φῶς μέγα ». Περὶ δὲ τῶν ἐθνικῶν λέγει, ὅτι ἐκάθηντο ἐν χώρα, ἤγουν ἐν αὐτῇ τῇ ἀσθεῖα κατέκειντο, τὸν ἀληθινὸν θεὸν μηδὲν σεβόμενοι, « καὶ σκιαῶ θανάτου », τουτέστιν ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἣτις λέγεται σκιαῶ θανάτου, καθότι θανατοῖ μὲν τὴν ψυχὴν, οὐ διαλύει δὲ αὐτήν, καθὼς ὁ θάνατος διαλύει τὸ σῶμα· καὶ εἰς αὐτούς, λέγει, « ἀνέτειλε φῶς », ἤγουν αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἀπροσδοκῆτως δὲ καὶ ἀνελπίζτως ἐφάνη καὶ ἐφώτισεν αὐτούς, καθότι τὰ ἔθνη οὐδὲ ἠλπίζον, οὐδὲ περιέμενον τὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου καὶ λυτρωτὴν· « Καὶ τοῖς καθημέ- » νοις ἐν χώρα καὶ σκιαῶ θανάτου φῶς ἀνέτει- » λεν αὐτοῖς ». Ὅτε οὖν ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, τότε ἤρξατο κηρύττειν τῆς μετανοίας τὸ κήρυγμα.

Ἐκ. 9,
1, 2.
Ματ. 3,
17.
Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κη-
ρύσσειν καὶ λέγειν· Μετανοεῖτε·
ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐ-
ρανῶν.

Ἀπὸ τότε, λέγει· ἀλλ' ἀπὸ πότε; ἀφ' οὗτος ὁ Ἰωάννης παρεδόθη εἰς τὴν φυλακὴν. — Ἀλλὰ διὰ τί ἀπὸ τότε; — διότι ἀναγκαῖον ἦν ἵνα πρῶτον κηρύξῃ καὶ μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ Χριστοῦ ὁ Ἰωάννης, ὁ προφήτης καὶ πρόδρομος καὶ βαπτιστῆς αὐτοῦ· ἐπειδὴ, εἴαν καὶ μετὰ τὰς ποσαύτας μαρτυρίας

τοῦ Ἰωάννου περὶ τοῦ Χριστοῦ, οἱ Φαρι-
σαῖοι, φθόνῳ δουλεύοντες, ἤλεγχον τὸν
Χριστόν, λέγοντες « Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρ-
» τυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἐστὶ ἀληθής », Ἰωάν. 8,
13.
τί οὐκ ἔλεγον, εἴαν ὁ Ἰωάννης οὐκ ἐμαρτύ-
ρει παρρησία μετὰ τῶν πολλῶν ἄλλων
μαρτυριῶν καὶ ταύτην τὴν ἐπίσημον μαρ-
τυρίαν « Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν αὐτ. 1,
29.
» ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου », δι' ἧς ἀνεκέρυξεν
αὐτὸν υἱὸν θεοῦ καὶ σωτῆρα τοῦ ἀνθρωπίνου
γένους; Ἐσιώπα οὖν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς
τῆς μετανοίας τὸ κήρυγμα, ἐν ᾧ ὁ Ἰωάν-
νης τοῦτο ἐκήρυττεν, ἵνα, αὐτὸς πρῶτον
ἐκπληρώσας τὸ προφητικὸν καὶ προδρομι-
κὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα, προδιαθέσῃ τὰς
καρδίας τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν ὑποδοχὴν
τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος. Ὅταν δὲ ὁ
Ἰωάννης, παραδοθεὶς εἰς φυλακὴν καὶ θά-
νατον, ἐτελείωσεν τὸ ἔργον αὐτοῦ, ἔπαυσε
δὲ παντελῶς ἡ νομικὴ προφητεία καὶ τοῦ
νόμου τὸ κήρυγμα· ἐπειδὴ πάντες οἱ προ-
φῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν·
τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύττειν καὶ
λέγειν, Ἄνθρωποι, μετανοεῖτε, ἐπιστρέψατε
ἐκ τῆς πλάνης τῆς ἀπιστίας, καὶ ἀνάστητε
ἐκ τοῦ βυθοῦ τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν. Διὰ τί
δὲ εἶπεν « Ἠγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν
» οὐρανῶν »; διότι πρὶν τῆς ἐνανθρωπίσεως
αὐτοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελικοῦ αὐτοῦ κηρύγ-
ματος μακρὰν ἀπέειχεν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων
ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, καὶ οὐδεὶς ἐκλη-
ρονόμει αὐτήν, καὶ δίκαιος ἦν, καὶ ἅγιος.
Ὅθεν καὶ ἐπεθύμουν οἱ ἐν κόσμῳ ἅγιοι ἰδεῖν
ὅσα εἶδον καὶ ἤκουσαν οἱ ἀπόστολοι, ἵνα
καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀπολαύσωσι·
« Πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι, εἶπεν ὁ Ματ. 13,
17.

» Κύριος, ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ
 » οὐκ εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ
 » ἤκουσαν »· εἶδον δὲ ταῦτα μόνον ἐν ὀπτα-
 σίαις καὶ ἐν συμβόλοις, καθὼς ὁ πατριάρχης
 Ἀβραάμ, ὅταν, προσφέρων τῷ θεῷ τὸν Ἰσαὰκ
 εἰς ὀλοκάρπωσιν, εἶδε τὸν κριὸν κατεχόμε-
 νον τῶν κεράτων, καὶ κρεμάμενον « ἐν φυτῷ
 » Σαβέκ », ἤγουν τὸ σύμβολον τοῦ ἐν
 σταυρῷ κρεμασθέντος Ἰησοῦ Χριστοῦ·
 ἔπειτα εἶδεν, ὅτι ὁ μὲν υἱὸς αὐτοῦ διέμεινε
 χωρὶς πάθους, ὁ δὲ κριὸς ἐθυσιάσθη, καθὼς
 ἀπαθῆς διέμεινεν ἡ θεότης τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ
 καιρῷ τοῦ πάθους καὶ τοῦ σταυροῦ, ἐθυσιά-
 σθη δὲ τὸ πανάγιον αὐτοῦ σῶμα· « Ἀβραάμ

Γεν. 22,
12.

Ἰωάν. 8,
56.

» ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλίασατο ἵνα ἴδῃ τὴν
 » ἡμέραν τὴν ἐμὴν, καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη·
 Ὅτε δὲ ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἐναν-
 θρωπίσας, ἐφάνη εἰς τὸν κόσμον, καὶ
 ἐκήρυξε σωτηρίαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τότε
 ἤγγισε καὶ ἐπλησίασε πρὸς αὐτοὺς ἡ βασι-
 λεία τῶν οὐρανῶν· διότι πάντες οἱ εἰς
 αὐτὸν πιστεύσαντες καὶ βαπτισθέντες,
 καὶ τὰς ἀγίας αὐτοῦ ἐντολάς φυλάξαντες,
 γεγόνασι συμμέτοχοι τῆς βασιλείας αὐτοῦ
 καὶ κληρονόμοι· « Ὁ πιστεύσας, εἶπεν αὐ-
 » τὸς ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου, καὶ βαπτι-
 » σθεις σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατα-
 » κριθήσεται ».

Μάρκ. 16,
16.

